

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Periodična številka 13 v.

Reklamacije so poštne proste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inzerati: Enostopna peti-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin-
večkrat po dogovoru.

82. šte. v.

V Ljubljani, v torek, dne 12. julija 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Uspeh obstrukcije?

Zgovoren je postal „Slovenec“ kakor stara klepetulja pri vodnjaku, tako zgovoren, da v svoji klepetavosti sam več ne ve, kdaj govori vsaj relativno resnico in kdaj se pozitivno laže. V zadnjih številkah je nagrmadil o socialni demokraciji tako laži, da se prijemljejo kar z roko. Kljukec se sklicuje na „Rdeči Prapor“ pa navaja z največjo nesramnostjo besede, ki jih nikdar ni bilo v našem listu. Čemu bi se ženiral? Saj si misli, da itak večina njegovih bravcev ne čita nič drugega kakor „Slovenca“ in zgodbe svetnikov; kako bi taki čitatelji vedeli, da podtika nam, kar si izmisli sam? Nemara se muzdi, da se jezimo raditega in da nas bo lahko zakopal pri sv. Križu. Pa se moti. Dokler ga veseli laž, naj laže. Kdor se resno zanima za politiko, bo že bral tudi glasiło socialne demokracije. Kdor pa čita samo škofov list, pa itak ne more biti nič drugega kakor političen bacek. Taki ljudje bodo tudi verjeli, da delamo golaš iz katoliških otrok, če jim bo „Slovenec“ navzel to. Saj je žalostno, da je pri nas res še mnogo takih backov; ampak tu ne pomaga nič drugega kakor potrpežljivost in delo.

Če bi „resnicoljubni“ katoličan le nam podtikal svoje neumnosti, bi povsem hladnokrvno molčali. Ampak nekaj drugega je tu. „Slovenec“ bobna po vsem slovenskem svetu, kakšen uspeh da so klerikalci dosegli s svojo obstrukcijo in to se ne tiče le klerikalcev in ne le nas, ampak vsega slovenskega naroda. Zato je tu treba jasnosti.

Uspeh so dosegli!

Če bi to bilo res, tedaj bi bilo veselo ne le za dijake in bodoče slovenske profesorje; ne le za našo kulturo, ampak tudi za našo obrt in za naše delavstvo. Zidarji! Klerikalna obstrukcija je dosegla uspeh! Urno, pohitite v Ljubljano! Tukaj se bo zidalo vseučilišče, se bodo zidali vseučiliški zavodi! Dela bo, da ne bo dosti rok. Obrtniki, pripravite se! Obrtna šola je zdaj malenkost; dela bo za vseučilišče. Kajti klerikalna obstrukcija je dosegla uspeh...

Mislite, da se rogamo? — Ne, ne. Pest se nam stika in najrajši bi udarili, da bi treskalo, če pomislimo, kakšen nesramen švindl se uganja z narodnimi interesi. Če bi bila obstrukcija dosegla uspeh, ne bi moglo to pomeniti nič drugega, kakor da je Slovincem zagotovljeno vseučilišče. Tu ne pomaga noben bog in nobeno izvijanje. Zakaj obstrukcija se je inscenirala radi slovenskega vseučilišča. To so nam slovesno zatrjevali klerikalci, ko so hoteli opravičiti svoje nedosledno početje. To je moral vsakdo misliti in verjeti, ko so Bienenrth naznanili svoje vseučiliške zahteve.

Kako naj bi se tudi drugače razlagala obstrukcija? Ko je šlo za italijansko fakulteto so izjavljali, da je ne pripuste v Trstu. Vlada se je vdala in je predložila načrt, da se ustanovi fakulteta na Dunaju. Čemu je bilo torej treba obstruirati? Negativno so dosegli, kar so hoteli. Zmisel je mogla torej obstrukcija imeti le tedaj, če so hoteli doseči tudi kaj pozitivnega. Torej vseučilišče ali pa vsaj kakšno nadomestilo.

A kaj so dosegli?

To, da so poslani domov in da za nekaj mesecev sploh ni govora o slovenskem vseučilišču, o reciprociteti z zagrebškim vseučiliščem, o slovenskih docenturah in o podobnih rečeh. Odgodilo se je vprašanje italijanske univerze, ampak odgodilo se je tudi vprašanje slovenske univerze. In kdor ne razume, da tu ni uspeha, ampak da je to grd polom, je zrel za slaboumnico.

Toda klerikalci govorijo o porazu Bienenrthove vlade. Upozarjajo, da ta vlada nima več večine. Da, da, to je res. Ampak tega ni povzročila slovensko-klerikalna obstrukcija, temveč prepis Bienenrtha s Poljaki. Gališki kanali — kaj imajo opraviti s slovenskim vseučiliščem in s slovensko obstrukcijo?

Narobe je. Ker je Bienenrthova vlada izgubila večino, je bila največja politična napaka, da se je Bienenrth omogočilo skriti to. Če ne bi bilo obstrukcije, če bi zbornica zborovala, bi se bilo moralo pri glasovanju pokazati, da vlada nima večine, tako pokazati, da bi bil Bienenrth moralizvajat posledice. Kakšna opozicija pa je to, ki pomaga vladi v najnevarnejšem trenutku?

Bienenrthova večina se krha, ker so Poljaki nezadovoljni. Za to bi bili morali pomisliti Šusteršič in njegovi. Zelezo bi se moralo kovati, dokler je vroče. Zdaj je Bienenrth odgodil parlament in kdo more vedeti, če bodo Poljaki v jeseni še v opoziciji? Poljaki so trgovci; če se pobotajo, skrpja Bienenrth zopet svojo večino in v jeseni se Slovenci lahko še enkrat obrišejo pod nosom.

To je torej ves „uspeh“ klerikalne obstrukcije in samo v naši politični nekulturi je mogoče, vsemu narodu se tako nesramno lagati v obraz, kakor se lažejo naši klerikalci.

Kdo je sodrug?

To vprašanje smo že slišali nestetokrat. Kar prevečkrat že. Jaz bi odgovoril nanj takole:

Če hočeš veljati za sodruga, pomci naslednje:

1. Spoznavaj in poznaj program stranke;
2. Podpiraj stranko moralno in materialno;
3. Podpiraj in čitaj, pa tudi razširjaj strankino časopisje in strankine ideje ter nje slovstvo;
4. Pripadaj politični in, če le moreš, strokovni in gospodarski organizaciji ter deluj v njih za namene organizacij;
5. Ne neti med organizacijami, njih deli in člani sporov ali nezaupanja, pač pa zbučaj v njih solidarnost in neomajno medsebojno zaupanje;
6. Ne opravljaj in ne obrekuaj funkcionarjev kakor tudi sploh ne ljudi in niti ne smeš dela sodrugov ali strankinih zaupnikov, ki so ga opravili v dobri veri, pač pa jih podpiraj pri delu; ne dopuščaj pa, da bi se kršil program ali organizacijske določbe;
7. Ne hvali sama sebe, ker s tem zbujaš opravičen sum, da imaš drugačne namene, kakor ti jih je organizacija prisodila in jih kažeš;
8. Delaj sam, pa dovoli delati tudi drugim in jih podpiraj v dejanju in s svojim svetom, če je treba;
9. Če opaziš napake, svetuj, toda svetuj tam, kjer je mesto za to;
10. Sviri vse tiste in se jih ogiblji, ki jemljejo ugled organizacijam, ali potrebno in primerno zaupanje njih zaupnikov, ne podpiraj osebnih spletk;
11. Spoznavaj politično in strokovno organizacije ter se ravnaj po njenih organizacijskih določilih;

12. Deluj po organizacijskem načrtu in podpiraj s tem sistematično delovanje in ne daj se podkupiti z obljubami ter ovirati delovanje organizacij s podtikanji in neprimernimi in nepristojnimi zahtevami.

Če storiš, oziroma opustiš vsaj to, si daš odgovor lahko sam — a jaz nimam pravice soditi tebe — naj te sedi stranka. Majerlov.

Politični odsevi.

* S Poljaki je imela vlada v petek konferenco, katere so se udeležili ministrski predsednik baron Bienenrth, finančni in trgovinski minister Bilinski in Weisskirchner ter poljski minister Dulemba. Razpravljalo se je o vodnih cestah. Kravja kupčija se torej že pripravlja. Bojimo se, da so se prergodaj veselili tisti, ki so že za gotovo računali, da pojdejo Poljaki v opozicijo in da bodo Slovanom pomagali strmoglaviti Bienenrtha. Mi smo od začetka opozarjali, da so Poljaki navadni politični kupčevalci. In ravno v tem vprašanju se bo morda še izkazalo, da je bila za Bienenrtha obstrukcija rešitev, ne pa poraz.

* Rekonstrukcija ministrstva je tista beseda, ki dobiva vselej veljavo, kadar ne vedo ne vlada ne stranke, kam in kod. V petek je imelo predsedstvo nemško-nacionalne zveze konferenco z Bienenrthom, o kateri se je izdalo uradno poročilo. Ta pravi, da so člani deputacije dobili vtisk, da Bienenrth ne namerava izpremeniti svoj program, da pa hoče pritegniti svoji večini nove skupine, kar se tolmači tako, da hoče rekonstruirati svoje ministrstvo. Komunike pravi, da bodo meseca septembra sklicani deželni zbori, državni zbor pa še le meseca novembra. Na prvi pogled se vidi, da je to poročilo popolnoma konfužno. Če Bienenrth ne izpremeni programa, vendar ne more pridobiti novih strank. Če pridobi nove stranke, ne more obstati na starem programu. Kvečjemu če misli pridobiti naše klerikalce, katerim bi bil program najbrže zelo postranska misel, če bi le dobili kakšno ministrstvo v svoje roke.

Domače vesti.

Ljubljanske vesti.

— Stari in mladi v liberalni stranki so si v laseh. To ni nikakršno presenečenje. Odkar so nekdanji toreadorji „Omladine“ zavili s poti samostalnosti in opozicije na uglajeno cesto, po kateri se pride z najmanjšim trudom do polnih loncev, se njihova ambicija ni zadovoljevala z dobro dotiranimi mesti, ampak je hrepenela tudi po uplivnih. Ugoden gospodarski položaj so smatrali za pogoj in podlago narodnemu prvačenju. Kakor se jim ni zdelo ugodno, z mučnim de'om, polagoma, v poznejših letih si privarčiti gmočno neodvisnost, ampak se hoteli hipoma priti v tisti krog, kjer je „kaj pod palcem“, tako prezirajo tudi v politiki trdo korporalsko in feldvebelsko delo, pa hočejo mahoma postati generali. Ker pa stranka, ki itak nima preveč vojske, ne ve, kam bi s tolikimi generali, je treba prostora in ta se najprej dobi, če se izpodrinejo stari. Boj med „mladino“ in „starino“ torej ni nič novega. A zadnji čas ga razkrivajo gospodje sami; nosijo ga v javnost. Prijatelj napredka bi bil s tem vsekakor zadovoljen, če bi bilo v stvari sploh kaj napredka in če bi se boj sukal okrog kakšnih načel. Toda samo neozdravljiv utopist more v tem gibanju iskati kaj načelnega. Ves boj je tak, da si morejo v njem nastopajoči mladi pridobiti še manj simpatij kakor stari. Zadnji so nekdanji bili mladi, pa so sčasoma ostareli. N. pr. Tavčar, ki nikakor ne more pojmiti problemov sedanjih dni in smatra ideale sedemdesetih let še vedno za edine in najpoglavnejše, mož, ki se je močno polenil, je bil vsaj v svoji mladosti mlad in delaven. Sedanji „mladi“ so pa že stari, ko so komaj začeli živeti; leni so, preden so začeli delati in sedanjosti ne razumejo, dasi sploh še nimajo nobene preteklosti. Od starih liberalcev nima slovenski narod res ničesar več pričakovati, ker

so mu dali že vse, kar so mu mogli dati; kar še imajo, imajo le zase. Od mladih ima pričakovati še manj, ker delajo zdaj le zase, zase in zase in nikdar ne bodo imeli toliko, da bi lahko kaj dali ljudem. Stari so v svojih mladih letih hoteli pred narodom in ga vlekli za seboj; sčasom jih je narod in čas prehitel, pa so zaostali. Mladi zaostajajo že sedaj za narodom in časom. Kaj naj se torej pričakuje od njih?

— **Poslopije ljubljanske realke** je Kranjska hranilnica, ki je lastnica stavbe, odpovedala. V narodnjaškem časopisu je radi tega velik hrup. Posebne plemenitosti šparkasa res ni pokazala s tem korakom in kaditi ji ni treba radi tega. Ampak ravno tako nepotrebna je tudi jeza, kajti oni, ki kriče, so morali že davno ne le pričakovati, temveč natančno vedeti, da se bo to zgodilo. Zakaj zgodilo se je v boju in tu je pač navada, da se strelja — z obeh strani. Po septembrskih dneh se je pričel hud boj proti Kranjski hranilnici. Nič se nam ni zdelo čudno, da so slovenski denarni zavodi izkušali spraviti slovenski denar kolikor mogoče v svojo upravo. Ampak kadar se začne boj, je treba misliti tudi na posledice in jih nositi, če pridejo. Kje je boj, ki bi se dal primerjati delavskemu? Za kakšne cilje se vodi ta boj in kako neenaka so sredstva. Vendar nimajo delavci navade tarnati in jokati, da se organizirajo tudi podjetniki in da rabijo smodnik, ki ga imajo. Delavci vedo, da ni boja brez žrtev. In izkušnja sama jim je že stokrat pokazala, kako velike žrtve padajo v boju. Vendar se bojujejo pa ne stokajo. Ali ni torej delavski boj kakor Triglav visok nad bojem narodnjakov?

— **Belokranjska železnica**, ta veliki „uspeh“ šušterske politike, visi popolnoma v zraku. Če gre ta železnica le po Beli Krajini do hrvaške meje, ne pomeni prav nič več kakor katerasibodi vicinalna železnica. Kako boleha prog, ki nima zveze vsaj na dve strani, kaže najbolje sedanja dolenska železnica, po kateri se človeku zdi, da se vozi z dolgim in dolgočasnim tramvajem. Belokranjska železnica bi res postala važna, če bi se izvršil ves načrt tako kakor je bil zasnovan: Da bi šel glavni promet države z Dalmacijo čez naše Dolenjsko. Ampak to je do današnjega dneva še piščalka na vrbi. Z Dunaja in iz Budimpešte prihajajo vesti, da se bobo vsa železniška vprašanja, ki se dotikajo Avstrije in Ogrske, obravnavala šele jeseni obenem z bančnim vprašanjem. In že sedaj se pripoveduje, da bodo Madžari zahtevali izpremembe v načrtih o železnici od Knina do Ogulina ter od glavne proge do hrvaško-kranjske meje in da imajo nove zahteve glede na Odburško železnico. Kakšne so te zahteve, se še ne javlja; ampak vse kaže, da vodijo Madžari vodo na tisti mlin, ki smo ga pokazali že pred dvema leti. Železnico od kranjske meje do zagrebško-ogulinske proge bi radi gradili kot vicinalno, baje celo kot ozkotirno. To bi bila politična nezvestoba prvega reda, za belokranjsko železnico pa bi bil naravnost uničujoč udarec. Kajti če ne gre od Kranjske meje ena kovredna železnica dalje, je stvar skoraj taka, kakor če bi se Belokranjska železnica ob meji enostavno končala. To vprašanje je za razvoj prometa in industrije, torej tudi za delavstvo na Kranjskem tako neizmerno važno, da se mora proti vsakemu popuščanju že vnaprej protestirati. Tu naj pazijo poslanci!

Tržaške vesti.

— **Čedna policijska družba** se zbira okoli „Edinosti“, „Slovenskega Naroda“ in „Slovenca“. Slovensko ljudstvo je namno lahko ponosno. Vlada nima rada Slovencev. Avstrija je Slovencev komaj mačeha. In uredništva imenovanih treh listov si mislijo, da morajo biti zaradi tega komaj mačehi ponašajoči pohlevni slugi in policisti. Bil sem v Kopru pretečeno nedeljo. Tam so se zbrali Italijani. Slavje so imeli. Bilo je podobno onemu, ki se je ravno ta dan vršilo tudi v Ljubljani. Bilo je podobno vsakemu drugemu italijanskemu, slovenskemu ali nemškemu nacionalističnemu slavlju. Ni bilo belokranjskih zastav, ni bilo iredentističnih protiaustrijskih klicav. Ampak brezplačni (morda pa ne) narodni policisti so videli ital. nacionalno zastavo in so slišali iredentistične in protiaustrijske klice. Potem so to objavili v svojih listih. Narod verjame; vlada se dela, kakor da bi verjela in v zahvalo pljune policistom v obraz. Italijanski listi se zgrajajo nad takim početjem slovenskega narodnjakarskega žurnalizma. Glas se razširi med Italijane, ki verjamejo, da je tudi slovensko narodno časopisje zrcalo slovenskega naroda. Kadar pride Slovenec med Italijane, ga poslednji prijazno pozdravijo: policist! — Saj ste slišali o don Kisotu, ki se je bojeval proti mlinom na veter. Imel je eno čednost. Stroške boja je sam prinašal. Avstrijska vlada se pa bojuje proti iredentizmu. Mlin na veter. Troške pa prinaša avstrijsko ljudstvo. Milne pa ustvarjajo slovenski narodni žurnalisti. Policist je lahko vsak. Ampak pri takem opraviu naj pusti narod pri miru. Kajti ne smelo bi se dovoliti, da bi slovensko ljudstvo bilo odgovorno za vsak policistovski čin narodnjakarskega žurnalizma.

— **Is stabilimenta St. Andreja**. Tukaj se nahajajo 19 in 20 letni mladenci, in sicer tudi taki, ki so že potrjeni k vojakom, ki pa sami ne vedo, če se

še uče, ali so že delavci. Po letih, kar so že v stroki, stiri in pet let bi bilo soditi, da so že zreli delavci, toda po mezdi piši in reci 90, devetdeset krajcarjev na dan, se pa popolnoma kaže, da so še vajenci. Vprašamo torej tega potoma našo direkcijo: Je li morda ta mladina zato tukaj, da dela za dva, ne zasluži pa niti za polovico delavca? Da kvari moralno in materialno interese svojih sodelavcev? Če pridejo tuji delavci kovinarji istih let, tedaj dobe po 3 60 K do 4 20 K, naši domači pa se ne sramujejo, če so ponižani na polovico one mezde. Ne sramujejo se, če so ponižani od drugih delavcev, kateri se niso učili nobenega rokodelstva (pomagač) pa dobe pri vstopu v delo manjši boljšo mezdo od njih, čeravno so njihovih let. Ne sramujejo se kot potrjeni vojaki živeti še vedno na stroške svojih roditeljev. Ne sramujejo se delati po enajst ur (vpočtevši en „kvart“ od 1/5. do 1/7. zvečer) „kontrat“, pa zaslužiti komaj 3 60 K ter kvariti s tem interese svojih sodelavcev, in sicer v vsakem oziru. — Seveda, take le možaki s rokovne organizacije se ne poznajo. In kar čitajo, to je „Piccolo“. No, v tem oziru jih pa ni treba biti sram, ker posnemajo s tem le svoje starejše sodelavce, ki smatrajo svoj „Piccolo“ kot edino sredstvo za izobrazbo. O strokovni organizaciji niti govoriti. Seveda, pri slovenskih delavcih ni v tem oziru nobene izjeme, deloma so še bolj klaverni, če ravno jih gospodarske razmere silijo, da bi se postavili na noge, in sicer v tem oziru, da se pripravijo na neizogiben boj s kapitalom, ki grozi delavstvu — brez ozira na narodnost — da ga sleče iz kože. Da, pripraviti se je treba, pristopi naj vsak slov. delavec te tovarne strokovni organizaciji kovinarjev, naj naroka in čita „Rdeči Prapor“ — edini časopis jugosl. delavcev. — S tem pa bi dali slov. delavci našim italijanskim sodelavcem najboljši zgled naobrazbe in prepričanja, vplivali bi takorekoč na nje in morali bi nam slediti tudi oni. To je edina pot, katera nas privede do zboljšanja gospodarskih razmer; le po poti enotnega nastopa in solidarnosti utegnemo rešiti svojo kožo.

— **„Kontrat“ ali akord**. Kako škoduje delavstvu delati na „kontrat“ moralno in materialno! Vedno naraščajoča draginja živila i. t. d. ter pomanjkanje sredstev vsled premajhne mezde, silijo delavca, prevzeti celo vrsto dela pod pogojem, da ga izgotovi čim prej, ker si tem prej zasluži pogojeno svoto, t. j. kontrakt. Dobro izvežbani delavec ti z napeto mečjo utegne n. pr. zgotoviti v enem tednu pogojeno delo za 34 K. Ravnotisto delo pa bi izdeloval brez kontrakta, tedaj po navadni dnevni mezdi, nič manj kot celih štirinajst dni. Kaj pa sledi iz tega enostavnega podatka? — V prvi vrsti sledi, da je delo izgotovljeno v najkrajšem času; to je za delodajalca sicer jako koristno, toda za delavce v današnjih kapitalističnih sistemih produkcije (kratka konjunktura in dolga kriza) pa jako škodljivo. Drugič sledi, da je delavec, zgotovivši omenjeno delo v enem tednu, prihranil delodajalcu celo mezdo, katero bi si bil lahko zaslužil poleg njega še drug brezposelni delavec, in tretjič, kar je tudi važno, je posameznik, ki je delal za dva, pomagal povečati število brezposelnih. Mislim, da je razvidno za vsakega, tudi najbolj naivnega delavca, kako da utegnemo škodovati s kontraktom sebi, kakor tudi delavskemu sloju sploh, in kako od druge strani pomagamo polniti žepe našim kapitalistom. Razvidno pa je tudi, da z naraščanjem števila brezposelnih pada vedno svota naše mezde, kajti kapitalist stoji potem na stalšču: Če ne ti, pa drugi tri. Kakšen pa je profit delodajalca, ako mu delavci delajo na kontrakt? Za mezdo od 1 80 K na dan? V stabilimentu pri nas zasluži tak „rovinar“ mestiere okoli 29 K na teden zase, delodajalec pa 100 K. Če pa ti fantje ponoči delajo? Sistem dela na kontrakt, je tudi eden najglavnejših vzrokov vedno ponavljajočih se kriz. Zato naj bi delavci kolikor mogoče poiskali druga pota za izboljšanje svojega zaslužka.

Goriške vesti.

— **Jako lep shod** je bil v nedeljo v Sovodnjah. Natančnejše poročilo prihodnjič.

— **Vozelica v Pevmi** se je v nedeljo popoldne jako dobro obnesla kljub jezi kuratovi, ki je celo zapustil prižnico in prišel zabavljat socialnim demokratom, ki niso vprašali njega za dovoljenje, da smejo imeti godbo. Nismo vedeli, da je gospod nunc policijska oblast!

Sodrugji na Goriškem!

Širite „Rdeči Prapor“ in agitirajte za nj! „Rdeči Prapor“ je edino slovensko glasilo! Nabirajte nove narodnike in prispevke za tiskovni sklad! Naša parola mora biti: Vlak socialist mora biti narodnik „Rdečega Prapora“.

Dnevne vesti.

— **Državnega pravdnika** imajo v Draždanah na Saksonskem, ki je med svojimi tovariši po poklicu prava bela vrana. Največje čudo je se to, da opravlja svojo službo v sveti Nemčiji, v deželi „reda“ in bogaboječnosti, kjer mora vsak uradnik misliti kakor kak korporal in kjer ni skoraj razlike med državnim pravdnikom in policajem. Naši čita-

telji se bodo morda spominjali na njegovo ime, ker smo že objavljali zanimive odlomke iz njegovih zanimivih spisov. Erih Wülffen je to ime. Mož se znanstveno bavi s kriminalističnimi vprašanji, zlasti s psihologijo zločincev in s sociologijo zločinov. Študira in raziskuje brez predsodkov in uspehi njegovih studij se na dlako vjemajo z nauki — socializma. Prav pred kratkim je zopet izdal novo knjigo o seksualnem (spolnem) zločincu. Navedemo naj iz te knjige le nekoliko stavkov, da bodo čitatelji vsaj spoznali, kako nenavadnega duha je ta mož, ki ima nalogo tožiti in preganjati.

„Naporno delo staršev, zlasti tudi matere, škoduje otroku pogostoma že v materinem telesu. Nezadostna hrana, stanovanje in nega ne daje novorojenemu, da bi se razvijalo. Čula vojaka slabomnih, histerikov, epileptikov, težkih nevrastenikov, kroničnih alkoholikov, pripravljenih na splošno zločine in posebej še na spolne zločine, narašča v industrijskih središčih. Deloma stoje onstran razsodnosti; nezadostno zakonodajstvo za blazne ne varuje družbe od njih... Preletarec se bojuje na vojni. On obdeluje v miru polje, gradi ceste in mesta, s svojo roko izdeluje blago, ki ga po kolesih in ladjah razvaža po zemlji. V neumornem stvarjanju in porajanju obnavlja on in njegova žena neprenehoma krepko ljudsko silo. S telesi svojih žen in hčeri utolažuje spolno nemasitljivost mož svojega naroda. In v plačilo za vse žrtve in za vse pomanjkanje nosi še — moderni Atlas — po večini s svojimi telesi in dušami kriminalnost svojega naroda!“

Zares nenavaden mož! Težko se bo kmalu našel drug državni pravdnik, nastavljen od družbe in države, da preganja, toži in izroča kazni njiju najnesrečnejše člane, pa vstaja in obtužuje — družbo in državo! Strašno so besede tega javnega obtoževalca; žal, da so do zadnje pike resnične.

— **Otroke kradli** so včasih cigani in oblasti so jim zato prav strogo gledale na prste. V Avstriji pa je to vloga prevzela druga družba: Zadnja leta se zgodi vsak hip, da ukradejo jezuitje ali pa nune kakšno dete. Posebno cvete to rokovanstvo na Gališkem in na Tirolskem; seveda mislijo pobožni roparji vedno le na „blager“ in „večno izveličanje“ ukradenih otrok; kdo bi smel pri takih „svetih“ tatovih le pomisliti na posvetne namene? Ni davno, ko so jezuitje na Tirolskem ukradli dečka Mayerja, katerega so skrivali in utajevali, končno pa vendar morali izročiti staršem. Zdaj so spet nune v Zamsu speljale hčer neke flakarice Eulenhaupt, ki je živela pri stari materi, v kloster, brez dovoljenja in proti volji matere. Čisto slučajno je mati zvedela, da njena Ema ni pri stari materi, a dopovedalo se ji je, da se v Zamsu le izobrazuje za posvetno učiteljico. Ko je stara mati umrla, se je pa mati odpeljala po otroka, da ga vzame s seboj na Dunaj. In zdaj so se začele svete goljufije bogaboječih klofutaric. Najprej se je „častna“ predstojnica materi zlagala, da bo dne 2. julija dobila otroka, češ, takrat bo zaključni izpit. A par dni na to je dobila mati od hčerke sledeče pismo:

„Ljuba mati! Naznanjam Vam, da nisem več v Zamsu, ampak da imam že primeren prostorček. Ne sme me skrbeti, ker sem dobro prekrbljena. Tudi smete upati, da Vam večkrat pošljem ljube pismice. Jaz hočem le, da postanem srečna in Vam, ljuba mati, gotovo ne bo žal. Moj sklep je trden kakor skala in tak ostane. Ostanite torej zdravi, ljuba mati, in bodite prepričani, da je to moj poklic. V otroški ljubezni in hvalečnosti Vasa hči Ema.“

Ko je dobila to pismo, se je gospa Eulenhaupt takej odpeljala v Zams in je od predstojnice zahtevala, da ji izroči otroka. Ta pa jo je porogljivo pogledala, rekoč: „Vas otrok je dobro spravljen, ampak ne več v zamskem klostru.“ Mati je proslila, žugala, vse zaman; sveta babura ni hotela na noben način povedati, kam je spravila otroka. Ko je zažugala s sodnijo, je milostna predstojnica odgovorila: „S tem ne opravite nič proti nam.“ Šele, ko je hotela iti po žandarmerijo, je predstojnica priznala, da je otrok v klostru v Kolternu. Mati je vložila ovadbo pri sodniji in upati je, da se bo tem svetnicam posvetilo, kakor zaslužijo in dokazalo, da tudi v naši žalostni Avstriji se nimajo pravice, krasti otroke staršem.

— **Mesarski boji** se množe po nižjeavstrijskih mestih. Podraževanje mesa je prignalo gospodinje do tega, da so se dogovorile in bojkotirale domače mesarje. V nekaterih krajih so tudi že dosegle uspeh, da so mesarji iz drugih mest začeli dobavljati meso za nižjo ceno. Značilno je, da so mesarske žene začele ta boj. Vidi se torej, da čutijo draginje tudi takozvani srednji sloji in da jih mora že močno boleti, kajti v tistih krogih ni navaša, da bi dame posegale po takih skrajnih sredstvih. Če pa je draginja že tu postala meznosna, se bo menda vendar razumelo, da tlači se bolj delavce, ki ne dosegajo plač kakor profesorji ali sodniki. Pri nas pač draginja ne zaostaja; to je pravzaprav edina točka, v kateri smo popolnoma enaki drugim narodom; ampak o takem boju pri nas vendar ni govora, ker se ne bi ujemali z destojanstvom in ugledom. Pri nas se pravzaprav že iz „narodnih razlogov“ ne sme priznati, da ima ljudstvo take skrbi. Navduševati se je treba za slovensko obstrukcijo, za vselovanske shode, za narodne parade; kdor bi javno priznal, da ga terorizira želodec, je izdajalec naroda in treburar. Le

tisti so pravi rodeljubi in niso trebnarji, ki niso nikdar občutili, kaj je kruljenje v želodcu. In «idealisti» so.

x Krščansko-socialni polom na Dunaju je oddneden glasnejši. Da je Axmann izstopil iz vseh krščansko-socialnih klubov, smo že poročali. V petek je pa krščansko-socialna stranka sama (ficialno priznala, da smrdi v njenem taboru. Ta dan je imel dunajski občinski svet sejo. Socialno-demokratski občinski svetovalci so bili že prej sklenili, da vlože na seji predlog ki bo zahteval izvolitev posebne komisije, da preišče očitanja o nepoštenem občinskem gospodarstvu. Podoben predlog so hoteli vložiti tudi liberalci. Krščanskim-socialcem je prihajalo vroče. Enkrat so že zavrnil tak predlog, češ, da je Hraba tožen in da se bo pred sodiščem izkazalo, kako in kaj. Toda do sodnijske obravnave ni prišlo, očitanja se pa vendar nadaljujejo. S starim izgovorom se torej sedaj ne bi moglo opraviti nič. Zato so krščanski socialci sklenili, da vložijo mestni svet sam tak predlog in to se je na petkovi seji res zgodilo. Občinski svet je soglasno sprejel predlog, da se ustanovi preiskovalna komisija in je — kar je posebno nenavadno volil tudi socialne demokrate in liberalce v to komisijo. Prikriti misli imajo krščanski socialci pač tudi pri tem. Upajo namreč, da Hraba ne bo komisiji izročil materiala. Vsekakor je pa z izvolitvijo komisije krščansko-socialna stranka priznala, da ima v svoji hiši preveč smeti. — V «Deutsches Volksblatt» pa nadaljuje Vergani svoj boj proti vodstvu stranke in meni naravnost na Gessmanna.

Poslano. *)

Gospodu Milanu Plutu, lastniku, glavnemu in odgovornemu uredniku „Jutra“ v Ljubljani.

Po Ljubljani raznaša tozdevno g. Milan Plut kot lastnik, glavni in odgovorni urednik «Jutra» vesti, da me je on «spodil» iz uredništva in da mi prav nič ne dolguje na plači. Te ali slične vesti so tukaj, ali jih je res g. Plut povzročil, to je njegova stvar. Moja pa je, da neglede na osebo povzročitelja in ne z namenom, listu škodovati, tem vestem nasproti o razlogih svojega izstopa podam sledeče pojasnilo:

G. Plut me je sprejel kot sodelavca ter odgovornega urednika za «Jutra» z mesečno plačo 100 K ter povrnitev uredniških stroškov. Prvi mesec me je redno izplačal. Drugi mesec mi je sicer zvišal plačo na 120 K. V sled slabih finančnih razmer pa mi je v dvakratnih obrokih izplačal le polovico na račun mesečne plače. Stroškov pa mi sploh ni povrnil. Ker sem videl, da gre z listom res trda, sem potrpečljivo so drugi, ki so pri listu manj delali, jako dobro živeli iz dohodkov lista. Radi tega bi ne bil še izstopil. Merodajneje pa so bile druge difference med nama; namreč difference glede taktike lista. G. Plut mi je pri sprejemu zatrjeval, da bo list strogo neodvisen. Kmalu pa sem moral uvideti, da ta «stroga neodvisnost» napram gotovim osebam jako šepa. Prihranim za to pol še g. Plutu le v interesu lista dokaze za to mojo sodbo. Omenim le, da je nastala ena prvih glavnih cifrenc med nama v zadevi Plutove izjave napram «Rdečemu Praporju». Ker bi bila ta izjava blamirala list, je nisem hotel sprejeti.

Preidem k zadnjemu razlogu za moj izstop. Ko se vracam v soboto zvečer 18. junija iz tiskarne, me apelirajo v «Zvezdi» raznašalci lista, zakaj se jim ne izplača tedenski zaslužek. Odgovoril sem jim, da jaz nimam pri upravi ničesar odločevati. Napotil pa sem se v upravnništvo, tam že ni bilo nikogar notri. Zvedel pa sem, da je upravnništvo to pot izredno začasno zaključilo svoje delo. Na to prideta dva raznašalca, ki sta glasno zabavljala, da to nikakor ne gre, da se jim ne plača zasluženi denar, češ, midva morava plačati stanovanje in hrano. Potolatil sem jih, da dobita morda v nedeljo izplačano. Ker pa sta se mi smilila, sem sklenil prikočiti g. Plutu na pomoč z denarjem, ki sem si ga moral sam izposoditi. Slučajno dobim g. Pluta na cesti, povem mu položaj in mu ponudim 20 K pogojno, da ta denar razdeli med raznašalce, drugi dan pa naj mi znesek vrne, ker ga sam potrebujem. G. Plut je oboje obljubil. Pred tem dogodkom pa se je nekaj drugega pripetilo. Nekdo sem dobil iz verodostojne strani rokopis, s kritiko o g. Svetku kot vodji Mestne hranilnice. Ker sem bil o tej zadevi tudi že preje od druge strani informiran, sem pustil natisniti začetek rokopisa. Menda pred 3. nadaljevanjem pa g. Plut naročil, naj se ta članek ustavi, češ, da se je bati, da nam radi tega članka Mestna hranilnica odpove oglase. Nadaljevanje se je res ustavilo. Ko pa je bil g. Plut kmalu nato tudi sam informiran o celi zadevi, mi je naročil, naj le zopet nadaljujem. Priročil sem eno nadaljevanje, drugo pa je bilo v natisu pripravljeno za nedeljsko izdajo. List je bil že gotov, karg. Plut slučajno sliši, da pride to nadaljevanje na vrsto. In tedaj se je zgodilo, kar bi se ne smelo nikdar zgoditi. G. Plut je v navzočnosti za take zadeve nepoklicanih oseb na tak način zavrnil od njega samga naročeno nadaljevanje, da je moral vsakdo navzočih iz njegovih besed sklepati, kdo je prav-

zaprav avtor tega članka. Proti temu nastopu glavnega urednika sem jaz protestiral. G. Plut mi je na to rekel, da se vrši tozadevna konferenca; uro in kraj je sam določil. G. Pluta sem sicer videl, ko sem mu 2 uri pozneje posodil že omenjenih 20 K, a ni ga bilo h konferenci niti ga ni bilo na videk drugi dan, t. j. v nedeljo. Ali je z mojimi 20 K plačal raznašalce ali ne, tega ne vem. Vem le, da ko sem prišel kot poročevalec od ognja na Hrovici okoli 2. zj. v neko kavarno, sem dobil tam njega in njegovega namestnika g. Jelena. Oba pa sta bila tako židane volje, da sem se kmalu poslovil od mize. Pri odhodu sem bil nemalo začuden, ko sem videl, da je g. Plut plačal precej debelo ceho z nekimi bankovcem. In v tem hipu mi je prišel na misel prizor svoj zaslužek terjajočih raznašalcev, moja skrb, da se ta blamaža zakrja, tisto moje posojilo, ki mi ga v nedeljo ni vrnil in bridka zavest, da sem moral jaz tisto nedeljo v skrbi in delu za list pristradati, dočim so se gg. kolegi baje že ves dan tako imenitno zabavili. To vse in moj še neizplačani honorar mi je prišlo tisti trenutek na misel in ta misel se mi je naravnost zastudila. Sklenil sem tem razmeram storiti konec.

In tega je g. Plut še tisti večer sam pospešil in sicer z že omenjeno zadevo Svetkova. Za tor-kovo številko je poslal meterju g. Jelocniku izjavo, z naročilom, da mora «absolutno» priti še v tor-kovo štev. v list. Meni o tej izjavi ni ničesar omenil. Ker pa je bila ta izjava taka, da bi bila blamirala list, avtorja in mene, jo nisem pustil natisniti. Napram g. meterju sem sam prevzel odgovornost nase, g. Plutu pa sem takoj pisal pismo sledeče vsebine: «Blagorodni gospod», priloženo notico z opombo nazaj, da je lahko priobčite, kadar ne bo več mojega imena na listu. Oficialno to že lahko danes ukrenete. Vsekakor pa vzemite moj izstop z 1. julijem na znanje. Mislim, da ozir vašega postopanja drugega koment-tarja ni potreba. Spoštovanjem Franjo Pirc.

Na to se le je g. Plut v naslednji številki podal izjavo, da prevzame on tudi odgovorno uredništvo. Tej izjavi pa se sem jaz pridružil se svojo izjavo se glasečo: Izjavljam, da sploh izstopim iz uredništva «Jutra» kar blegovole na znanje vzeli posebno gg. dopisniki, ki so se dosedaj osebno obračali name. Te moje izjave pa g. Plut ni hotel sprejeti v list. In to je bil edini njegov odgovor na mojo odpoved. Htel pa je gg. Ribnikarju in dr. Zrjavu povodati, da me je «spodil» iz «Jutra». Komu bo zdaj javnost ver-jela, je to pač njena stvar. Vem, da so to zadeve, ki sicer ne spadajo v javnost. Toda če pa za vse to, kar sem jaz pretrpel pri «Jutru», žanjem kot edino zahvalo to, da se mi skuša utajiti krvavo zaslužena plača in povihu še moji strčki in da se glede mojega izstopa raznašajo take neresnične vesti po mestu, mislim da mi mora vsa javnost oprostiti, da sem ji povedal resnico. Franjo Pirc časnikar.

* Za dopise v tej rubriki ne odgovarja uredništvo.

Zadnje vesti.

Politični položaj. Dunaj, 11. julija. Iz krogov, ki imajo zveze s Poljaki, se sliši, da se je razmerje med poljskim kolom in baronom Bienerthom zboljšalo. Sploh se «upa», da se bo nesoglasje popolnoma odstranilo in da bodo Poljaki v jeseni zopet podpirali vlado. Na vsak način se je prvotna razburjenost Poljakov podela.

Iz krščansko-socialnega tabora. Dunaj, 11. julija. Pred zadnjo sejo dunaj. občinskega sveta, na kateri se je sklenilo izvoliti preiskovalno komisijo, je trgovinski minister dr. Weisskirchner izvedel, da ga misli dr. Gessmann indirektno napasti zaradi Axmannove afere. Na to je Weisskirchner izročil županu drju. Neumayrju spomenico, v kateri razlaga, da je že v prejšnjih časih vedno nasprotoval zamlčevanju Axmannovih afer. Dr. Neumayer mu je obljubil, da se bo njegova spomenica prečitala na seji občinskega sveta, ker je Weisskirchner dejal, da bi bil sicer prisiljen, izročiti spomenico dunajskim časopisom. Vendar pa je Gessmann stvar tako sukal, da se spomenica ni čitala. Weisskirchner je tudi užaljen, ker je Gessmann dejal, da zadevajo vsa očitanja, ki lete nanj, tudi Weisskirchnerja. V časopisju sicer Gessmann trdi, da ni rekel tega, nekateri občinski svetovalci pa potrjujejo, da so natančno slišali te besede.

Košut in volilna reforma. Budimpešta 11. julija. Košut razglasa, da ima popolnoma dogotovljen načrt volilne pravice, ki ga pa objavi šele tedaj, ko bo znan načrt vlade. Iz zmerjanja, s katerim spremlja Košut svojo objavo, se lahko razvidi, da ne misli na splošno in enako volilno pravico.

Nemški militarizem. Hamburg, 11. julija. Nemška vlada je sklenila utrditi vso obalo severnega morja od Holandije do Jutlanda. Na vseh nemških otokih severnega morja se imajo zgraditi nove utrdbe.

Rusija in Japonsko. London, 11. julija. Anglesko časopisje zatrjuje, da obsega rusko-japonska pogodba z dne 4. julija tudi tajno točko glede na Korejo. Rusija soglasa s tem, da anektira Japonska Korejo, zato pa ima dobiti neke kv-riziti v severni Mandžuriji.

Usmrtilen arnavtskega vodje. Carigrad, 11. julija. Vodja Arnavtov Rakovčali Musa, ki je poveljeval v bojih pri Stimliji in Cenaljevem, je bil v Prizrenu usmrčen.

Solun, 11. junija. Turške čete izkušajo razkropiti arnavtske čete v okrajih Dibre in Ljuma. V Dibre je odšlo šest bataljonov. Vodje vstašev Dželah Edin, Katil Fumili, Lumali Abdi in Sulejman Rustan so vjeti. Trije drugi vodje, ki se niso hoteli udati, so ustreljeni.

Krečansko vprašanje. Kaneja, 11. julija. Seje narodne skupščine so se udeležili samo krščanski poslanci, ki so pa z veliko večino sklenili, da se pripuste tudi mohamedanski poslanci na seje. Na to se je skupščina zopet odgodila.

o Delavski kolek za Kranjsko, Štajersko in Koroško. Založništvo tega koleka, ki je slično onemu za Goriško, Istro in Primorsko, je po nalogu izvrševalnega odbora stranke prevzel sodr. Ivan Koc-mur, pri katerem imajo organizacije in zaupniki na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem odslej napravljati svoje naročbe. Organizacije na Goriškem, Primorskem in v Istri naročajo kolek slejkakor-prej pri sodrugu Jos. Petaja nu v Gorici. Sodrugi in organizacije, tako strokovne kakor gospodarske, so naprosene, da se pridno poslužujejo delavskega kolka, ki utegne donasati stranki čedne dchodke. Rabi se lahko kot pečatna znamka pri poštnih pošiljtvah, kakor: pismih, zalepkah, dopisnicah, raz-glednicah, zavojih itd. Naj se ne odda nobena pismena ali kaka druga pošiljatev, da bi ne bilo na njej delavskega kolka. Dalje se lahko naleplja na vstopnice pri raznih delavskih priredbah, na dopis-nice in zalepke pri šaljivi pošti ter tudi na dobitke pri srečolovu, tomboli itd. Noben sodrug naj ne gre na volišče, ne da bi poleg imena kandidata v vega ne nalepil vsaj en delavski kolek. Vsaka de-lavska veselica ali druga priredba služi tudi v to-da se razpeča čim več delavskega kolka. Prosiyo se še posebno vse strokovne in gospodarske organi-zacije, naj sklenejo, da se vsa pisma opremijo z delavskim kolkom. Naročbe iz Kranjske, Štajerske in Koroške je pošiljati edino na naslov: Ivan Koc-mur, Ljubljana, Gosposka ulica št. 12. Cena kolku e v Ljubljani ista, kakor v Gorici. Posamezen szvod stane 2 vinarja. Manj kakor 50 kolkov je po pošti ne pošlje, izvzemaš če se obenem vpošlje tudi denar. Da ni preveč nepotrebnih troš-kov (za naknadno pošiljanje denarja in eventualne opomine), se priporoča, da se obenem z naročbo vpošlje tudi denar (lahko tudi v poštnih znamkah). — Sodrugi in organizacije, sezite po delavskem kolku!

Gostilna „Pri panju“
Vegova ulica št. 10

se priporoča za mnogobrojen obisk

lastnik **Leonardo Galante**

ima najboljšo pijačo; dobiva se izboren «pelinkovac», goriška, istrska, dalmatinska vina in dolenski cviček po najnižji cenf. 26—16

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

52—13

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 steklenicic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

posesnik in premiran medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri St. Petru na Krauu.

50 % prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **krl, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

Sladin

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno. 52-44

v lekarni **Trnkóczy** zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Franjo Parkelj

lastnik reklamnega in plakaterskega podjetja, snazenje stanovanj in okenj
Ljubljana

Šelenburgova ulica 8

52-7 izvršuje

vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah.

lv. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko. 20

Kavana

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

se priporoča.

Stopnice, balkoni
spomeniki
stavbeni okraski
l. t. d.

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Komp.

10-7

v Ljubljani.

Cementne cevi
v vseh dimenzijah
barvaste plošče
l. t. d.

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

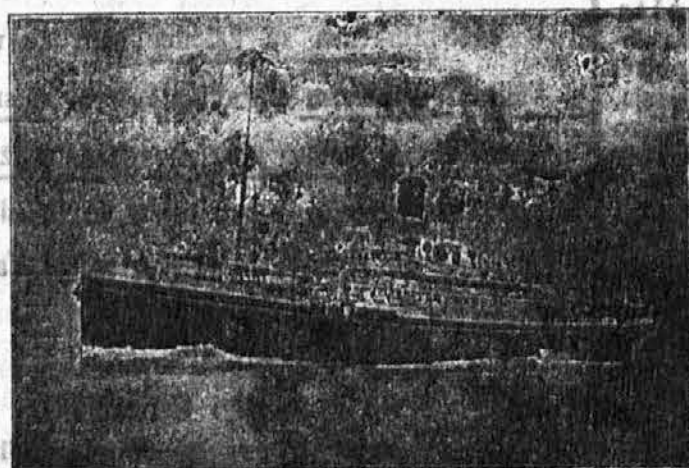
Telefon št. 188.

v Ljubljani

Telefon št. 188.

Izborno pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi 52-29

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z največjimi brzoparniki z dyama vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzoparnikom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelji i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Svojim čitateljem priporočamo, da se
ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v
našem listu.

Večkrat odlikovane vinske kleti Domenico Malusa v Kanfanaru

so otvorile glede na ugodno novo vinsko letino 3-3

v **Šelenburgovi ulici št. 6** trgovino z
rodbinskimi, namiznimi in desertnimi vini

po izredno znižanih cenah.

Dostavlja se tudi v hišo.

Na željo polzkušnje zastoj

Brzjavni naslov: **Bončar, Ljubljana. - Interurban telefon 129.**

Valjni mlin v Domžalah

I. Bončar, Ljubljana.

Pisarna in skladišče - Vegova ulica 6,

priporoča najboljše kakovosti pšenično moko in otrobe svojega na novo
moderno preurejenega valjnega mlina. 3 3

Zagreb.

Kralj. hr. slav. del. drž. vlada.
ukaz št. 1900, št. 3267.

Cenjenim gospodinjam
priporočamo najtopleje

pravi: **Franekov: pridatek k kavi**

kot najboljši kavni surogat,

izdelovan iz tozemskih surovin

v domači tovarni

Henr. Franeka sinov

v Zagrebu.

Varstvena znamka.